NORDENS FACKLIGA SAMORGANISATION
POHJOLAN AMMATILLINEN YHTEISJÄRJESTÖ
COUNCIL OF NORDIC TRADE UNIONS

23 syyskuuta 2026

Työntekijät mukaan pohjoismaiseen varautumiseen

Pohjolan Ammatillisen Yhteisjärjestön (NFS) 5. kongressi kokoaa pohjoismaisen palkansaajaliikkeen Helsinkiin 22.–23. syyskuuta 2026. Kongressi kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja Pohjoismaiden ministerineuvostoa antamaan työmarkkinaosapuolille selkeän ja rakenteellisen roolin pohjoismaisessa varautumis- ja huoltovarmuusyhteistyössä.

Pohjoismaat ovat yhteisessä julkilausumassaan sopineet huoltovarmuusyhteistyön syventämisestä. Pidämme tätä tervetulleena. Yhteistyössä on kuitenkin ilmeinen puute: työntekijöillä ja heidän järjestöillään ei ole selkeää paikkaa jatkotyössä. Kriisin hetkellä juuri työpaikoilla työskentelevät ihmiset pitävät yhteiskunnan toiminnassa. Työntekijät varmistavat, että terveydenhuolto toimii, tavarat liikkuvat, energia saavuttaa kotimme, digitaalinen infrastruktuuri toimii ja yhteiskunnan elintärkeät toiminnot voidaan turvata.

Pohjoismaisessa yhteistyössä ei kuitenkaan tähän mennessä ole onnistuttu hyödyntämään täysimääräisesti yhtä Pohjoismaiden suurimmista vahvuuksista: työmarkkinamalliamme. Tiedämme, että työmarkkinaosapuolet osallistuvat varautumiseen Pohjoismaissa eri tavoin ja eri laajuudessa. Kun Pohjoismaat toimivat yhdessä, työntekijöiden näkökulma jää kuitenkin liian usein sivuun. Elinkeinoelämälle annettua paikkaa keskustelupöydässä pidetään itsestään selvänä, kun taas työntekijöiden osallistuminen jää parhaimmillaankin jälkiajatukseksi ja pahimmillaan toteutumatta kokonaan.

Pohjoismainen malli perustuu vahvoihin ja järjestäytyneisiin työmarkkinaosapuoliin, jotka yhdessä poliittisten päättäjien kanssa kantavat vastuuta ja etsivät ratkaisuja yhteisiin haasteisiin. Malli on osaltaan rakentanut luottamusta, turvallisuutta ja muutoskykyä, jotka ovat tehneet yhteiskunnistamme vahvoja. Kun Pohjoismaat nyt varautuvat kriiseihin ja viime kädessä sotaan, tämän vahvuuden hyödyntämisen pitäisi olla itsestään selvää.

Siksi on erikoista, ettei työntekijöiden järjestöille anneta niille ilmiselvästi kuuluvaa paikkaa pohjoismaista varautumisyhteistyötä kehitettäessä. Pohjoismaiden julkilausumassa todetaan, että varautumisen tulee kattaa koko yhteiskunta, ja samalla korostetaan julkisen sektorin ja elinkeinoelämän välisen yhteistyön tarvetta. Koko yhteiskunnan on määrä olla mukana, mutta kun paikat pöydän ympärillä jaetaan, työntekijät puuttuvat.

Kyse ei ole vain edustuksesta. Tehokas varautuminen edellyttää tietoa siitä, miten työelämä käytännössä toimii. Oikea osaaminen ja riittävä henkilöstö on turvattava. Vastuunjaon on oltava selkeä. Työympäristön ja työehtojen on toimittava myös vaikeissa olosuhteissa. Näitä kysymyksiä ei voida ratkaista vasta kriisin puhjettua. Niiden on oltava osa varautumista alusta alkaen.

Pohjoismaiset ammattiliitot ja keskusjärjestöt edustavat miljoonia työntekijöitä, ja niillä on tietoa niistä työpaikoista ja toiminnoista, joiden varassa yhteiskuntamme pysyvät toiminnassa. Jos tätä osaamista ei hyödynnetä täysimääräisesti, yhteinen varautumisemme heikkenee.

Siksi pohjoismainen ammattiyhdistysliike kehottaa Pohjoismaiden hallituksia ja Pohjoismaiden ministerineuvostoa varmistamaan, että työmarkkinaosapuolille annetaan selkeä ja rakenteellinen rooli pohjoismaisessa varautumista ja huoltovarmuutta koskevassa yhteistyössä. Kun strategioita laaditaan, painopisteitä asetetaan ja yhteistyötä kehitetään, työntekijöiden järjestöillä on oltava itsestään selvä paikka pöydässä.

Pohjoismaiden ei tarvitse keksiä uutta mallia suurten yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi yhdessä. Meillä on sellainen jo. **Nyt on aika ottaa se käyttöön myös pohjoismaisella tasolla.**

Hyväksytty Pohjolan Ammatillisen Yhteisjärjestön (NFS) 5. kongressissa Helsingissä 23. syyskuuta 2026.